

Unustage promomine, õppige aluseid!

Räägime Tartu Ülikooli tarkvaratehnika professori **Marlon Dumas**'ga, Hondurasest pärit IT-teadlasega sellest, kuidas ta näeb arengut ITs ja mida on tal öelda valdkonna tudengitele.

Dumas on ka varem Arvutimaailmale intervjuu andnud ja hea mälu lugejad ehk suudavad meenutada tema huvitavat elulugu, mis ta lõpuks meie väikesesse kesise suusailmaga riiki toonud on. Kordamine on siiski tarkuse ema ja et teekond on tal tõepoolest olnud huvitav, siis ei jäta me sellest uuesti rääkimata.

Honduras 1975. aasta hilissuvel sündinud noormehel tuli ebatavaline mõte minna Prantsusmaale ülikooli. Ebatavaline, sest toona ei olnud Dumas' sõnul Honduras ülikooli palju ning doktorikraadist unistamine temasuguse noore jaoks haruldane.

Mõeldud, tehtud – juba 17aastaselt siirdus Dumas üle suure lombi prantsuse keelt õppima, kuid lõppeesmärgiks oli tal juba siis seatud inseneriteadustesse jõuda. Ka IT käis tal juba siis peast läbi. Ilmselt aitas sellele kaasa tõsiasi, et juba 15aastaselt sai ta tuttavaks arvutitega, kui kool ühe elektroonilise numbriveski hankis. Toona tegi ta tutvust ka programmeerimiskeelega Basic ja sai ka natukene arvutiga mängida.

Pragmaatiline meel

Siiski, pelgalt huvist ta erialavalikut ei teinud. „Mulle jõudis toona kohale, et kui ma tahan endale tagada parimad võimalused õppimiseks ja tööks, siis pean end andma inseneriteadustele,” selgitab Dumas, kuidas tema elu on tugevalt kujundanud ka pragmaatiline meel.

Prantsusmaal sattus ta ühiselamus korterit jagama nelja tudengiga, kellest üks oli ka prants-

lane. Kui Dumas talle rääkis, et tahab ITd õppima, sai ta vastuseks, et ilmselt on ta hull.

„Küsi, et kas pole ma viimaseid uudiseid lugenud, kuidas IBMis käib koondamislane ja valdkond on surmapiinades. Oli üheksakümnendate alguse kriis. Siiski, jäärapäisusest ma ei kuulunud ning jäin peas üha enam kinnistuvale valdkonnale kindlaks,” meenutab Dumas.

1997. aastal kohtas Dumas kedagi, kes oli suundunud mehaanikat õppima ja oli hiljuti lõpetanud ning juba kuus-kaheksa kuud töötanud. „1993. aastal soovitati ka mul minna mehaanikaga tegelema, sest IT olevat koolemas, kuid mõni aasta hiljem oli olukord vastupidiseks muutunud,” räägib ta.

Dumas' arvates võib sellest olukorrast nii mõndagi õppida. Võib tõdeda, et IT ja paljud teised sarnased distsipliinid on väga tsüklilised. „Languste ajal ei tasuks liiga julgeid seisukohti võtta ja eks see tõenäoliselt on tõsi ka laiemalt. Eriala valides ei tasu vaid hetkeolukorda maailmas arvestada, vaid üritada pikemalt ette vaadata ja muidugi võtta arvesse oma vaistu ja kirgi. Nende aspektide vahel peab otsust langetades tasakaal olema,” selgitab ta.

Dumas ei ole prantslane

Austraaliasse sattus Dumas aastal 2000 suuresti tänu tõsiasjale, et Prantsusmaal on paljudes ülikoolides n-ö mobiilsuse filosoofia. Neis soovitakse, et tudengid läheks välismaale õppima ja tuleks siis tagasi, et kodumaad rikastada mu-

KÜSITI, ET KAS MA POLE VIIMASEL AJAL UUDISEID LUGENUD»

Marlon Dumas sõbrad pidasid ITd mõttetuks

Eriala valides ei tasu arvestada vaid hetkeolukorda maailmas, vaid üritada pikemalt ette vaadata ja muidugi võtta arvesse ka oma vaistu ja kirgi, usub Marlon Dumas. FOTO: ALDO LUUD

ARVAMUS

Jaak Vilo
Tartu Ülikool,
bioinformaatika
professor

Marlon oli paljudest kandidaatidest ainuke, kes helistas ja uuris loodava positsiooni kohta täpsemalt. Võimalus aidata tõsiselt reformida Tartu Ülikooli arvutiteadust ilmselt meelitas ta ka Eestisse.

Ma arvan, et pealehakkamine ja kiire julge tegutsemine ongi ühed olulisemad jooned, mis teda iseloomustavad. Need koos hea huumorimeelega on teinud temast väga hinnatud kolleegi nii Eestis kui ka rahvusvaheliselt oma kitsamal erialal.

Rahvusvahelisse tippu pürgivasse ülikooli sobib ta väga hästi. Ja ka mujal ei tundu tal hakkama saamisega probleeme olevat.

jalõpituaga.

Dumas räägib, et uurimisgrupp, kus ta Prantsusmaal tegutses, tahtis, et ta naaseks. Seepärast aitasid nad tal ka Brisbane'is tegevust leida. „Nad ilmselt olid pisut pettunud, et ma ei läinud tagasi koos rahvusvahelise kogemusega,” tõdeb ta.

Tuleb välja, et see liikumismudel töötab väga hästi prantslastega, sest nad armastavad oma riiki. Enamik neist naasevad kodumaale, kuid Dumas polnud prantslane ja pole seda enda teada siiani.

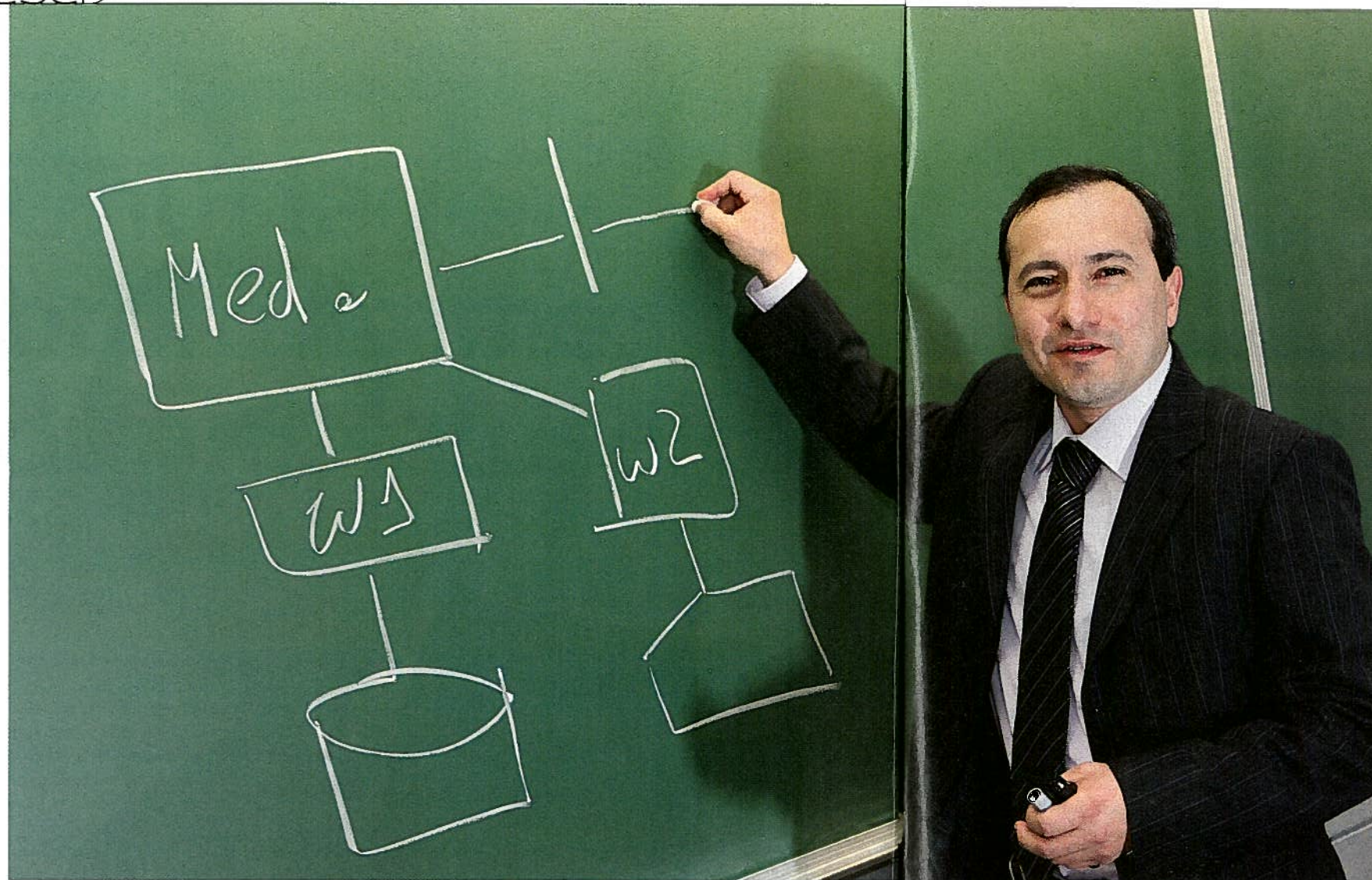
Meile tulek on tegelikult seotud millegi väga inimlikuga – abikaasa mõjutusega. Nimelt oli ta juba Prantsusmaal kohtunud ühe eestlannaga, kes oli sinna õpilasvahetuse kaudu sattunud kohalikku keelt õppima. Tänaeni on nad kaaslased ja kui ühel ilusal Austraalia päeval saadeti talle sõbra poolt naljatledes tööpakkumine Eestisse, edastas ta selle tagajärgi aimamata ka oma naisele, mis aga viiski viimase koduigatsuse ajal

selleni, et 2007. aasta detsembris asus Dumas Tartu Ülikoolis tarkvaratehnika professori ametikohale.

Hõivatud hõivatumaks saamisega

Viimasest intervjuust saati on Dumas olnud hõivatud enda veel hõivatumaks saamisega. „Vahepeal alustasime tarkvaraarenduse valdkonnas magistriprogrammi rahastusega haridusministeeriumist ja plaan oli ka rahvusvahelisi tudengeid ligi tõmmata ja see on olnud väga aeganõudev,” tõdeb Dumas kergelt väsinud ilmet ette manades.

Tuleb välja, et välistudengite meelitamine on väga raske. Dumas selgitab, et välistudengid ei tea Eestist tavaliselt midagi ja parimatel on alati valikud muudes riikides ning nad eelistavad teisi kohti tihti teadmatuses, mida see väike riik siin Läänemere kaldal endast kujutab. „Samas ei ole me tahtnud alla lasta standardeid, tahame parimaid välismaa tudengeid,” rõhutab ta.

kursust semestri jooksul, mida vaja koordineerida ja ta ei pääse ka mikromajandamisest, sest majandusraskuse tagajärjel ollakse paraku alamehitatud olukorras. „Olen ikka veel mures, kes tuleval semestril mida õpetada jõuab,” tõdeb Dumas.

IT-õppekavadest üldiselt rääkides ei arva ta, et nende kvantiteediga Eestis probleeme on, mure on võib-olla pidevusega kvaliteedis. Majandusraskuste valguses on see väga suur proovikivi. Aga mingil juhul ei soovita ta, et õpetama peaks rohkem erinevaid kursuseid – spekter ja kogus on hea ning see on tema arvates tõsi kõigis Eesti ülikoolides.

Oleme Dumas' arvates ajas, kus õnneks on vähem ja vähem ülereklaamitud erialasid. Kohale on jõudmas, et nende osas tuleb ettevaatlik olla ning kinnistub, et IT-professionaalidel peavad esmatähtsaks olema kvaliteet ja laialdased alusteadmised.

Ajukirurgiks esimesel kursusel?

„Ma tahan uskuda, et oleme jõudnud aega, kus keskendume rohkem eriala alustele, kui järgmistele hittide ennustamisele. See on korrelatsioonis veebi arenguga, kus jätkub pidev progress, kuid samas on alanud ajastu, kus kogu aeg ei küsita, mis on järgmine suur asi, vaid küsitakse, kuidas asju teha efektiivselt ja kas kliendid on rahuldatud. Ma arvan, et praegu peavadki hittideks olema kvaliteet ja efektiivsus,” lausub Dumas veendunult.

Tudengitele soovitab ta mitte keskenduda väga kitsale valdkonnale, mis hetkel juhtub kuum olema, et kiiresti rikastuda vms. Pigem tuleks tema arvates tudengil endale selgeks teha skaleeritavuse, paindlikkuse ja hallatavuse olulisus tarkvara puhul ning samuti arvab ta, et väärt on need tudengid, kes on pingutanud ja endale põhialused valdkonnas selgeks teinud, mitte õppinud kindlaid tööriistu kasutama kindlates olukordades.

„Meditatsiooniga on siin kerge analoogia – kohe ei hakata ajukirurgiks, kõigepealt õpitakse aluseid, siis spetsialiseerutakse. ITs me pole veel päris sinna jõudnud, aga loodetavasti pole see suhtumine kaugel,” selgitab ta.

Äriprotsessid, tarkvara

Kõige eelnevalt loetletu kõrval on Dumas' aega tegeleda ka teadustööga. Koos teiste teaduritega ollakse süvenenud äriprotsesside halduse ehk BPM (business process management) valdkon-

Välistudengite meelitamine Eestisse on väga raske, ütleb Dumas. Nad ei tea tavaliselt Eestist midagi ning parimad eelistavad ikka tuntumaid riike. FOTO: ALDO LUUD

„Oleme tohtu turundusega tegelenud, mõningase eduga, kuid pingutusega võrreldes on tulemus olnud veel ebaproportsionaalne,” lisab ta.

Ta usub siiski, et pikas perspektiivis ta sub see enda ära. Maine väljatootamine, mille Skandinaavia ülikoolid on maailmas saavutanud, on võtnud aastakümneid ja järjekindlaid investeringuid. Sinna järgi jõudmine ei peagi tema arvates lihtne olema. „Praeguse tegevuse kõrvalefekt on aga see, et tõmbame ligi Eesti tudengeid, kes on bakalaureuse teinud välismaal. Ootamatu, kuid väga tore tulemus,” lisab ta.

Kõike seda on ta muidugi teinud paralleelselt loengute andmisega, mida on kaks kursust semestri jooksul. Lisaks on tal kaheksa muud

KOHE EI HAKATA KIRURGIKS. ÕPITAKSE ALUSEID, ALLES SIIS.»

Marlon Dumas

Marlon on ettevõtlik ja uudishimulik ning kui tarvis, ronib kas või maa alla.

da.

Näitena toob Dumas ühe meie doktoritundengi ja Queenslandi Tehnikaülikooli koostöö tulemuse, milleks on tööriist, mis on kasutuses Austraalia suurimas kindlustusfirmas äriprotsesside konsolideerimisel. „Jutt käib väga suure firma üüratutest protsessidest,” rõhutab ta.

Samuti on instituut alustanud koostööd IBMi ning mitme teise ülikooliga projektis, kus uuritakse uut võimalust äriprotsesside modelleerimiseks. Nimelt minetatakse traditsiooniline modelleerimine tegevuste ja nende toimumise aja abil ning lähenetakse protsessides osalevate artefaktide, võtmeobjektide põhisele.

Dumas selgitab, et nende rolliks on luua tööriist, mis avastab automaatselt need olulised objektid süsteemide logidest jms, mis võimaldavad äriprotsesse modelleerida.

Siit ka väike pilguheit tulevikku. Kuigi Dumas arvab, et esmatähts ITs on praegu kvaliteet, osutab ta ka valdkonnale, millele tõenäoliselt on kasv tulemas – andmete varjatud väärtuse ekspluateerimine.

„Igas valdkonnas tekib IT-süsteemides tohutul seni prügiks peetud andmeid nagu näiteks uuratus koguses suvalisi logisid suhtlusvõrgustikes. Siiski, neid andmeid saab kasulikeks muuta ja asjakohaste tehnikate arendamises näen tulevikusuunda,” selgitab ta.

Võib tekkida küsimus, et kui Dumas ITs nii

kogenud ja kompetentne – ja pragmaatiline inimene – on, siis miks ta juba suurt raha ei tee, vaid on jäänud ülikooli. Dumas tõdeb, et seda küsimust ei teki tal enam ammu.

„Mulle on tehtud pakkumisi siirduda kuhugi ettevõttesse tööle, võimalusi on olnud ka äri alustada, kuid olen mõelnud ja endale öelnud, et keegi peab akadeemiasse jääma – olen sedasi juba ammu otsustanud,” selgitab ta ja tõdeb, et tunneb otsusest rahuldust ning on õnnelik.

„Ma olen otsustanud, et minu roll on mitte raha kokku ajada, vaid aidata noori tudengeid ideedeni, mis maailma muudaks ja võib-olla neile ka miljoneid teeniks. Keegi peab see mentor ja lükkaja olema. Ma tuletan vaid tudengitele aeg-ajalt meelde, et kui nad rikkaks saavad, ärgu siis mind ja näiteks üht Ferrarit unustagu,” muheleb Dumas.

Jalgpall on asendunud saunaga

Kuigi Dumas on hõivatud väga paljude erinevate tegevustega alates loengute andmisest ja lõpetades uurimistööga, on tal siiski aega ka enda jaoks. Selle tagamiseks paneb ta endale päevikusse kirja ajad, kuhu ta midagi kirja ei pane.

Ta rõhutab, et tema visioon vabast ajast on see, et midagi ei olegi plaanis, kuid tunnistab kohe üles, et tegelikult kuulub see plaanitühi aeg tema 1,5aastasele tütrele. Hobide jaoks pole tal aega olnud, varem mängis ta jalgpalli, kuid

see kiring on nüüd leidnud asenduse sauna näol ja uue olukorraga arvab ta end rahul olevat.

Kodumaad külastama ei ole ta jõudnud paraku aastast 2006 saadik, kuid lähiaastail kindlasti läheb sinna taas. Kui uurin temalt, kuidas ta kirjeldaks eestlasele oma kodumaad, siis alustab ta sellest, et külastamiseks soovib ta Hondurast kindlasti, eriti Põhja-Hondurase saari, kus on ilus korallrahu ja ilmad on ilusad.

Ilma näitamata on aga tema arvates oma kodumaad kirjeldada raske. „See on natukene nagu Hispaania, aga veel rohkem lõuna pool. Seal on väga teistsugused inimestevahelised suhted. Perekonna mõiste on märksa olulisem ja laiem kui siinkandis. Pered on väga ühtehoidvad,” kirjeldab ta seelset eluolu.

Ilmastikutingimusteni jõudes tõdeb ta igatsusega, et seal ei ole suurt vahet, kas oled toas või õues. „Siin pead üheksa kuud aastas välja minekuks justkui žesti tegema, riidesse panema. Hondurases ei saa aru, kas katus on pea kohal või mitte. Kui seal võib välja minna 50 korda ja seda ei pane tähelegi, siis siin on neli või kuus korda välja minna juba liiga palju. Isegi majad on seal teistmoodi sellest lähtes,” meenutab ta.

„Tütrel on mul aga eht honduralanna kombed – 50 korda päevas õue ja tagasi käia on talle loomulik ning keeruline on talle selgeks teha, et oleme Eestis ja siin käivad asjad teistmoodi,” tõdeb Dumas muheledes. ENN HEINSOO

MINU TÖÖPÄEV

Töötab kella seitsmeni õhtul

Äratus käib Dumas'l enne kella üheksat hommikul ja tööle jõuab ta natukene enne kümnet. Vähemalt sellised on eesmärgid. Esimese asjana heidab ta kiire pilgu postkasti ja sööstab seejärel loenguid andma, millele järgneb rodu kohtumisi ning kella viie paiku asub ta oma projektide kallale. Tööpäev kestab tal kella seitsmeni õhtul.

MINU PUHKEPÄEV

Puhkepäevad alati koos perega

See kulub Dumas'l perele. Koos külastatakse Tartus üritusi ja jalutatakse muidu.